

ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»
Хмельницький фаховий коледж
Циклова комісія з права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Хмельницького фахового коледжу
Університету „Україна”

Ольга ПОЛЬОВИК

„02” 09 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК Політологія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітня програма Соціальна робота

(назва освітньої програми)

освітнього рівня фаховий молодший бакалавр

(назва освітнього рівня)

галузь знань 23 Соціальна робота ;

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність(ності) 231 Соціальна робота

(шифр і назва спеціальності(тей))

(назва спеціалізації)

інститут, філія, факультет, коледж Хмельницький фаховий коледж

Обсяг, кредитів: 150/5

Форма підсумкового контролю: залік

Хмельницький 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни Політологія

(назва навчальної дисципліни)

для студентів за галуззю знань 23 Соціальна роботаспеціальності 23 Соціальна робота

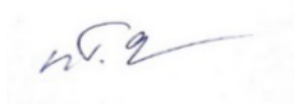
„29” серпня 2024 року – 34 с.

Розробники:**Мороз Ігор Іванович – викладач циклової комісії з права, кандидат політичних наук**

(вказати авторів, їхні посади, навчально-виховний підрозділ, кафедру, наукові ступені та вчені звання)

Викладачі:**Мороз Ігор Іванович – викладач циклової комісії з права, кандидат політичних наук**

(вказати всіх викладачів, які працюють за даною програмою, їхні посади, навчально-виховний підрозділ, кафедру, наукові ступені та вчені звання)

**Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з права
Протокол від „29” серпня 2024 року № 1**Голова циклової комісії
з права

_Олександр ГАЛКО

„29” серпня 2024 року

Робочу програму погоджено керівником робочої групи з розробки
та розвитку ОПП «Соціальна робота»

(назва освітньої програми)

«29» серпня 2024 року

Керівник робочої групи
з розробки та розвитку
ОПП «Соціальна робота»

_Ольга ПОЛЬОВИК

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Навчальний рік	20___/20___	20___/20___	20___/20___	20___/20___
Дата циклової комісії				
№ протоколу				
Підпис голови циклової комісії				

Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки навчального процесу <http://vo.uu.edu.ua/> за адресою:

<http://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=4050>

(вказати адресу)

Робочу програму перевірено

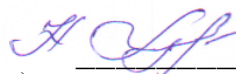
„29” серпня 2024 року

Завідувач відділу освітньої діяльності

Хмельницького фахового

коледжу Університету «Україна»

(підпис)

Наталія ЛУЦКЕВИЧ

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

1.	ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2.	МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
3.	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	6
4.	ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	10
4.1.	Анотація дисципліни.....	10
4.2.	Структура навчальної дисципліни.....	16
4.2.1.	<i>Тематичний план.....</i>	16
4.2.2.	<i>Навчально-методична картка дисципліни.....</i>	18
4.3.	Форми організації занять.....	19
4.3.1.	<i>Теми семінарських занять.....</i>	19
4.3.2.	<i>Індивідуальні завдання</i>	19
4.3.3.	<i>Індивідуальна навчально-дослідна робота</i>	19
4.3.4.	<i>Теми самостійної роботи студентів</i>	22
5.	МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	24
5.1.	Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.	24
5.2.	Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.....	25
5.3.	Інклюзивні методи навчання.....	25
6.	СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	26
6.1	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів.....	27
6.2.	Система оцінювання роботи студентів упродовж семестру.....	27
6.3.	Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS..	28
6.4.	Розподіл балів, які отримують студенти.....	29
6.5.	Орієнтовний перелік питань до заліку	29
7.	МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	31
7.1.	Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для студентів з інвалідністю.....	31
7.2.	Глосарій (термінологічний словник).....	32
7.3.	Рекомендована література.....	34
7.4.	Інформаційні ресурси.....	34
8.	МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	34

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Загальний обсяг кредитів – 5	Галузь знань: 23 Соціальна робота	Вид дисципліни вибіркова
	Спеціальності 231 Соціальна робота	Цикл підготовки загальний
Модулів – 1	Спеціалізація немає	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська	Семестр
Загальний обсяг годин – 150		4-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5.	Освітній ступінь: Фаховий молодший бакалавр	30 год.
		Практичні, семінарські
		16 год.
		Лабораторні
		–
		Самостійна робота
		104
Індивідуальні завдання: Вид семестрового контролю: залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної та заочної форм навчання – 55,2% аудиторних занять, 44,8% самостійної роботи.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: метою викладання навчальної дисципліни „Політологія” є формування у студентів поглибленого розуміння фундаментальних понять і категорій політичної науки, оволодіння сучасними методами аналізу особливостей політичних систем за умови різних політичних режимів.

Завдання:

- набуття базових знань з історії політичної думки, теорії політичної науки та прикладної політології;
- ознайомлення з основними поняттями та категоріями політичної науки, спеціально-науковими теоретичними та прикладними методами пізнання, принципами та механізмами розвитку та функціонування політичної системи, особливостями процесу інституціоналізації політичних відносин в Україні тощо.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- становлення, утвердження та розвиток світової політологічної науки та в сучасній Україні;
- сутність, взаємозв'язок, складові політичної системи суспільства, в якій держава є основним суб'єктом політичної влади;
- тенденції розвитку політичних систем, політичних партій, сучасного політичного процесу, світової політики й міжнародних відносин;
- основні критерії політичного режиму, як державного устрою, зокрема сучасного політичного режиму;
- сутність і особливості застосування політичних технологій та антитехнологій в умовах соціально-політичного та економічного розвитку суспільства.

вміти:

- самостійно аналізувати наукову літературу;
- осмислювати політичні явища й процеси, орієнтуватися в них;
- здійснювати пошук інформації через бібліотечні фонди, комп'ютерні системи інформаційного забезпечення, періодичну пресу;
- застосовувати отримані знання на практиці й у професійній діяльності.
- Всі згадані вимоги повною мірою стосуються й процесу викладання та засвоєння основ соціології — науки (навчальної дисципліни), що вивчає суспільство і сприяє утвердженню погляду на нього, як на взаємопов'язане ціле.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Змістовий модуль 1.

Політологія як наука. Теорія і практика демократичного суспільства.

Тема 1. Політологія як наука і навчальна дисципліна Політологія як наука про політику. Політичне життя суспільства як об'єкт політології. Функціонування політології як цілісної структурної системи теоретичного і прикладного знання про політику. Проблеми політології як науки: її методичні питання, історія політичних вчень, теорія політики, поява і функціонування влади, теорія керування політичними процесами, політична свідомість і культура, зовнішня політика і міжнародні відносини, етнополітика і міжнаціональні відносини, питання національної безпеки. Зв'язок політології з філософією, основами економічних знань, історією України, педагогікою і психологією. Закони, категорії, методи і функції політології як науки. Політика, як одна з найважливіших категорій політології. Політичні відносини як сфера політики. Соціальна і класова природа політики, суб'єкти політики і політичних відносин. Функції і мета політики.

Об'єкти політики. Людина як самоціль політики. Принципи оптимального співвідношення між цілями, методами і засобами їх досягнення. Зумовленість і залежність політики від економічних, соціальних інтересів класів, груп, націй. Політика і економіка, їх взаємовплив. Політика і географічні, демократичні, культурно-історичні і соціально-психологічні фактори.

Соціальний прогрес і політика. Її розвиток і зв'язок з мистецтвом політичної діяльності. Умови, при яких політика набуває дійсно наукового характеру.

Причини розвитку політики як науки і соціально-економічні наслідки цього. Роль політики в закріпленні української державності. Сучасний етап політичного розвитку українського суспільства. Роль політики в подоланні кризи суспільства. Стратегічна мета політики української держави. Гуманізм, демократизм в політиці. Політика як система діяльності. Економічна політика: її мета, зміст, структура. Зовнішня і внутрішня політика держави і суспільства.

Тема 2. Політична влада: джерела, ресурси, типологія. Буденне поняття влади. Історичні аспекти виникнення влади Погляди давньогрецьких і китайських мислителів на суть влади. Ідеї про владу в працях мислителів епохи Відродження перших буржуазних революцій і затвердження капіталізму.

Сутність поняття „політична влада”. Суб'єкти і об'єкти політичної влади, її джерела. Влада як елемент управління, як процес реалізації владної волі для досягнення мети носія влади. Методи влади: примушення, переконання,

насилля. Політична влада як реальна властивість класу, соціальної групи, політичного лідера проводити свою волю, виражену в політичних рішеннях. Стан державної і політичної влади. Суб'єкти політичної влади. Делегування влади і утворення олігархії. Механізм розподілу влади в демократичному суспільстві і три гілки влади: законодавча, виконавча, судова Деформація і злиття владних структур в колишньому СРС: принципи і політичні наслідки.

Реформа політичної системи і владних структур в Україні після 1991 р. Форми і ознаки влади. Політичний режим як метод здійснення політичної влади в суспільстві. Типологія владних режимів і їх характеристика. Еволюція політичних режимів сучасного суспільства.

Становлення і розвиток політичного тоталітаризму, бюрократії і охлократії. Затвердження демократичного режиму в Україні, його риси і особливості.

Тема 3. Політична діяльність і політичні відносини. Політична, як і будь-яка інша людська діяльність – це діяльність з реалізації інтересів.

Мотивом політичної діяльності можуть ставати найрізноманітніші усвідомлені потреби: матеріального та духовного споживання, виробничі, інтелектуальні, гуманітарні, культурно-естетичні, гарантування безпеки і т.д.

Для розуміння сутності політичної діяльності є вагомим питання визначення чинників, що визначають зміст конкретних політичних дій. До них насамперед включають: а) соціальні інтереси; б) корпоративні інтереси; в) стан, характер економіки; г) рівень розвитку соціальної структури; д) знання політичної ситуації, теоретичні знання; е) політична свідомість, культура (як загальна, так і політична), ідеологія учасників політичної діяльності; є) особистісні прихильності та емоції; ж) суперечності суспільного розвитку.

Результатом політичної діяльності є задоволення політичних потреб суспільства чи окремих суспільних верств. Якщо конкретизувати, то це проявляється у збереженні, зміні чи модернізації суспільного ладу, внутрішню чи зовнішньополітичного курсу, етнокультурного спрямування; у встановленні нових соціально-економічних, владно-політичних балансів між суспільними верствами, елітою і народом; зрештою у різноманітних владних переміщеннях та реорганізаціях (створення і руйнування коаліцій, альянсів; змінах способів здійснення, розподілу і перерозподілу влади і т.п.).

Тема 4. Політична система суспільства. Політична система суспільства як комплекс державних інститутів, політичних партій, об'єднань і організацій, в рамках якого здійснюється політичне життя, реалізується державна і суспільна влада. Основні елементи політичної системи, їх взаємозв'язок і взаємодія. Основні функції політичної системи. Типи політичних систем. Основні фактори, які впливають на формування цих типів. Революційне оновлення політичних систем в Україні та в інших країнах Східної Європи. Політичні системи країн Заходу і країн, які розвиваються.

Конституція законодавчо закріпила Україну як демократичну державу, в якій діє республіканська форма правління, тобто громадяни мають право

формувати склад законодавчого органу, вибирати Президента, вирішувати питання місцевого самоуправління.

Основними напрямками реформи політичної системи в Україні. Відмова від всеохоплюючого одержавлення всіх сфер суспільного життя. Демократизація державних та громадських структур, всіх елементів політичної організації суспільства. Забезпечення пріоритету закону.

Змістовий модуль 2.

Інститути державного управління та сучасна політика України

Тема 5. Політичні партії та виборчі системи. Партії – це організовані політичні сили, які об'єднують громадян однієї політичної тенденції для мобілізації думки в певній кількості цілей та для участі в органах влади або для орієнтування влади на досягнення цих вимог. Їх функції: ідеологічна; наукова; участь у боротьбі за владу; здійснення влади, розробка політичного курсу; представництво соціальних інтересів.

Типологія партій за ознаками: 1) ідеологія; 2) політична платформа; 3) організаційна структура; 4) методи і засоби діяльності; 5) політичний статус; 6) соціальна база і електорат.

Типи партійних систем: однопартійна, гегемоністська, система з домінуванням однієї партії, двопартійна, обмеженого плюралізму, поляризованого плюралізму, атомізовану.

За організаційною структурою українські партії поділяються на „партії виборців” і масові, а також на централізовані з авторитарним, авторитарнодемократичним і демократичним типами управління. Загалом політичне життя України характеризується нестабільністю і своєрідністю. Досить динамічна ситуація і в партійному житті: утворюються нові партії, розпадаються існуючі, виникають несподівані блоки і коаліції. Правові основи діяльності партій в нашій країні закріплені в ст. 36 Конституції України і Законі України „Про об'єднання громадян”.

Тема 6. Політична еліта і лідерство. Сутність і типи політичних еліт. Феномен політичного лідерства і його типологія. Політична еліта і лідерство в Україні. Інтерес до феноменів політичної еліти і політичного лідерства та первісні спроби їхнього тлумачення сягають глибокої давнини. Систематичне осмислення, найвищий рівень обґрунтування та практичне застосування теоретичних узагальнень щодо них припадають на ХХ ст. Висновки вчених-політологів, а також суспільно-політична практика виникнення й функціонування політичних еліт і політичного лідерства засвідчують, що вони – реальність нинішнього і, вірогідно, наступних етапів розвитку людської цивілізації.

Тема 7. Світові політико-ідеологічні доктрини. Зовнішня і міжнародна політика: визначення, зміст, мета, основи. Гомогенні і гетерогенні відносини між народами. Особливості міжнародних відносин.

Економічні і соціально-політичні основи міжнародних відносин. Їх рівні за масштабами, структурою і змістом. Суб'єкти міжнародних відносин. Держава як головний суб'єкт міжнародних відносин. Ознаки та принципи міжнародних відносин.

Міжнародні, міжурядові та неурядові організації. Роль ООН в сучасному світі. Взаємовідносини України з міжнародними організаціями і окремими країнами. Роль ДПСУ в системі міжнародних відносин. Зовнішня політика держави і міжнародні відносини. Взаємовідносини внутрішньої і зовнішньої політики. Функції зовнішньої політики. Зовнішньополітичні інтереси. Засоби зовнішньої політики (економічні, політичні, ідеологічні, військові та інші). Зовнішня політика України: етапи, принципи і сучасний стан. Особливості зовнішньої політики на сході і заході. Нейтралітет, ядерне озброєння, суверенітет, територіальна цілісність та недоторканість кордону як основи взаємовідносин України з іншими державами.

Тема 8. Демократія в політичному житті суспільства. Протистояння збройній агресії проти України. Поняття, сутність та ознаки демократії. Поняття та роль демократії у політичному процесі. Основні концепції демократії. Специфічні умови становлення й розвитку демократії в Україні. Основні ознаки та принципи демократичної організації суспільства.

Вибори, як форма прояву демократії. Типи виборчих систем. Становлення і розвиток демократії в сучасній Україні. Демократія: сутність, історичні форми, теорії та моделі. Сутність, історичні форми демократії. Основні теорії та моделі демократії. Критерії та умови здійснення демократії. Умови, необхідні для демократії. Демократизація в Україні в умовах війни. Протистояння збройній агресії проти України.

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передують цій дисципліні: Україна в контексті світового розвитку, історія України, філософія тощо.

Міжпредметні зв'язки: Україна в контексті світового розвитку, філософія.

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт													Форми та методи контролю знань	
	Денна та заочна форми														
	Усього	аудиторна					с.р.	Усього							
		у тому числі													
л		сем	пр	лаб	інд										
1	2	3	4	5	6	7	8	9						16	
Модуль 1															
Змістовий модуль 1. Політологія як наука. Теорія і практика демократичного суспільства.															
Тема 1. Політологія як наука і навчальна дисципліна	12	2	2	–	–	–	8								АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 2. Політична влада: джерела, ресурси, типологія.	14	4	2	–	–	–	8								АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації
Тема 3. Політична діяльність і політичні відносини.	14	4	2	–	–	–	8								АР: співбесіда СР: підготовка та проведення презентації ІР: складання кросворду за основними термінами теми
Тема 4. Політична система суспільства.	14	4	2	–	–	–	8								
Модульний контроль	2	–	–	–	–	2	–								комп'ютерне тестування
Разом за змістовим модулем 1	56	14	8	–	–	2	32								
Змістовий модуль 2. Інститути державного управління та сучасна політика України															
Тема 5. Політичні партії та виборчі системи.	14	4	2	–	–	–	8								АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 6. Політична еліта і лідерство.	14	4	2	–	–	–	8								АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації
Тема 7. Світові політико-ідеологічні доктрини.	14	4	2	–	–	–	8								АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: підготовка та проведення навчального заняття з використанням тренінгових технологій
Тема 8. Демократія в політичному житті суспільства	14	4	2	–	–	–	8								АР: співбесіда СР: підготовка та проведення презентації

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни „Політологія”

Разом: 120 год., лекції – 30 год., семінарські заняття – 16 год., самостійна робота – 74 год.

Модулі	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			
Назва модуля	<i>Політологія як наука. Теорія і практика демократичного суспільства</i>				<i>Інститути державного управління та сучасна політика України</i>			
Кількість балів за модуль	32 бали				32 бали			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми лекцій	<i>Політологія як наука і навчальна дисципліна</i>	<i>Політична влада: джерела, ресурси, типологія.</i>	<i>Політична діяльність і політичні відносини..</i>	<i>Політична система суспільства.</i>	<i>Політичні партії та виборчі системи.</i>	<i>Політична еліта і лідерство.</i>	<i>Світові політико-ідеологічні доктрини..</i>	<i>Демократія в політичному житті суспільства</i>
	0	0	0	0	0	0	0	0
Теми семінарських занять	<i>Політологія як наука і навчальна дисципліна</i>	<i>Політична влада: джерела, ресурси, типологія</i>	<i>Політична діяльність і політичні відносини</i>	<i>Політична система суспільства</i>	<i>Політичні партії та виборчі системи</i>	<i>Політична еліта і лідерство</i>	<i>Світові політико-ідеологічні доктрини</i>	<i>Демократія в політичному житті суспільства</i>
	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Самостійна робота	12 балів				12 балів			
ІНДЗ	26 балів							
Види поточного контролю	Модульні контрольні роботи (10 балів)							
Підсумковий контроль	Залік							

4.3. Форми організації занять

4.3.1. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Політологія як наука і навчальна дисципліна	2
2	Політична влада: джерела, ресурси, типологія.	2
3	Політична діяльність і політичні відносини.	2
4	Політична система суспільства.	2
5	Політичні партії та виборчі системи.	2
6	Політична еліта і лідерство.	2
7	Світові політико-ідеологічні доктрини.	2
8	Демократія в політичному житті суспільства	2
Разом		16

4.3.2. Індивідуальні завдання

1. Політика як соціальне явище, її роль у житті суспільства.
2. Підходи к розкриттю сутності політики.
3. Суб'єкти і об'єкти політики.
4. Проблема типологізації політики.
5. Взаємозв'язок політики з іншими сферами сучасного життя (економіка, право, мораль та ін.).
6. М. Вебер про політику як покликання та професію.
7. Взаємозв'язок політики і економіки.
8. Політика і мораль.
9. Політологія в системі соціально-гуманітарних наук.
10. Предмет політології: характерні риси і структурні елементи.
11. Методологія політичної науки.
12. Політична наука в сучасній Україні: основні завдання, шляхи розвитку та перспективи.
13. Системний підхід та комп'ютерне моделювання у політичному прогнозуванні.
14. Біхевіоризм і політична наука.
15. Політична наука в США та Європі: традиції й основні напрями дослідження.

4.3.3. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої

використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНДР прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- складання ситуаційних завдань із різних тем курсу (**4 бали**);
- огляд літератури з конкретної тематики (**5 балів**);
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (**6 балів**);
- Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу (**15 балів**);
- Участь у науковій студентській конференції (**3 бали**);
- дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе (**3 бали**).
- дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **26 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Тематика ІНДЗ

(Прочитати та написати реферативний огляд)

- 1.Платон «Держава».
- 2.Арістотель «Політика».
- 3.Маккіавеллі Н. «Державець».
- 4.Гоббс Т. «Левіафан».
- 5.Дж. Локк «Другий трактат про правління».
- 6.Міхновський М. «Самостійна Україна».
- 7.Донцов Д. «Націоналізм».
- 8.Липинський В. «Листи до братів-хліборобів».

Критерії оцінювання ІНДЗ (дослідження у вигляді реферату)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
----------	----------------------------	--------------------------------

		за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	4 бали
2.	Складання плану реферату	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	8 балів
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	5 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	5 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	3 балів
Разом		26 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 12-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
10 – 12	відмінно	5	A	відмінно
7 – 9	добре	4	BC	добре
5 – 6	задовільно	3	DE	задовільно
0 – 4	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

4.3.4. Теми самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Політологія як наука і навчальна дисципліна	8
2	Політична влада: джерела, ресурси, типологія.	8
3	Політична діяльність і політичні відносини.	8
4	Політична система суспільства	8
Модульний контроль		2
5	Політичні партії та виборчі системи.	8
6	Політична еліта і лідерство.	8
7	Світові політико-ідеологічні доктрини.	8
8	Демократія в політичному житті суспільства	8
Модульний контроль		2

ІНДЗ	26
Разом	74

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. <i>Політологія як наука. Теорія і практика демократичного суспільства.</i>			
Тема 1. Політологія як наука і навчальна дисципліна. (8 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	3	I
Тема 2. Політична влада: джерела, ресурси, типологія. (8 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	3	II-III
Тема 3. Політична діяльність і політичні відносини. (8 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	3	IV-V
Тема 4. Політична система суспільства. (8 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	3	VI-VII
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год.)	Тестування	5	VII
<i>Всього: 34 год.</i>	<i>Всього: 17 балів</i>		
Змістовий модуль 2. <i>Інститути державного управління та сучасна політика України.</i>			
Тема 5. Політичні партії та виборчі системи. (8 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	3	VIII- IX
Тема 6. Політична еліта і лідерство. (8 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	3	X-XI
Тема 7. Світові політико-ідеологічні доктрини. (8 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	3	XII-XIII
Тема 8. Демократія в політичному житті суспільства. (8 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	3	XIV-XV
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год.)	Тестування	5	XV
<i>Всього: 34 год.</i>	<i>Всього: 17 балів</i>		
Індивідуальна навчально-дослідна робота: 6 год.	Реферат	26	XV
Разом: 74 год.	Разом: 60 балів		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;
- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: вправи.

2. *За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації*: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. *За ступенем самостійності мислення*: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. *За ступенем керування навчальною діяльністю*: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів із книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

Методи викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від виду занять, змісту теми, цілей і завдань, можливостей студентів та часом, відведеним для вивчення теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи:

- пояснювально-ілюстративна лекція включає усний виклад навчального матеріалу з ілюстрацією таблиць, слайдів, роздаткового матеріалу, з використанням ТЗН.

- лекція з елементами бесіди, яка включає усний виклад навчального матеріалу, великого за обсягом, складного за логічною побудовою у якому застосовується питально-відповідальний метод навчання з використанням ілюстративного матеріалу.

- проблемна лекція спрямована на розвиток логічного мислення студентів, коли при читанні лекції перед студентами формулюється проблема для самостійного осмислення того, що далі розкривається викладачем; у ході лекції студентам може видаватися надрукований роздавальний матеріал або здійснюватися показ таблиць, слайдів, які допомагають студентам у вирішенні поставленої проблеми.

В ході семінарських занять застосовуються наступні методи:

- семінарське заняття організовується у формі доповідей і обговорень. Увага студентів зосереджена висвітленні матеріалу з наданням інформації про нові наукові розробки.

- репродуктивний метод застосовується при проведенні підсумкового семінару з змістового модуля з використанням тестового контролю у ІКЦ.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Під час викладання навчальної дисципліни „Політологія” застосовуються наступні методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів:

1. Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу – надання нових фактів та самостійний їх пошук створює відчуття збагачення знаннями спонукає студентів до самовдосконалення.

2 Метод опори на життєвий досвід студентів – використання викладачем у навчальному процесі життєвого досвіду студентів – фактів, явищ, які вони спостерігали в житті, або в яких самі брали участь.

3.Метод емоційно-морального стимулювання – включення у зміст навчання моральних ситуацій прикладів з життя.

4.Метод зацікавлення – реалізується за допомогою цікавих прикладів, парадоксальних фактів (цікаві аналогії, проблемні запитання, досліді).

5.Метод емоційного сплеску та заохочення – підтримка, підбадьорювання, заохочення; педагог має демонструвати своє прагнення допомогти студенту, бути впевненим у його силах та здібностях.

6.Метод пізнавальних ігор:

-*ділова гра* – діалог на професійному рівні, в якому відбуваються зіткнення різних думок, пропозицій, і взаємна критика гіпотез. Їх обґрунтування, що призводить до появи нових знань і уявлень;

-*рольова гра* – імпровізоване розігрування заданої ситуації;

- *інтерактивна гра* – метод навчання, заснований на досвіді, отриманому в результаті спеціально організованої соціальної взаємодії учасників з метою зміни індивідуальної моделі поведінки;

- *симуляція* – метод навчання, який моделює обмежені в часі, конкретні життєві ситуації, результат яких залежить від поведінки учасників процесу взаємодії.

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод „вибуху”, метод природних наслідків і трудовий метод.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна „Політологія” оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з 2 змістових модулів.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки „відмінно”, „добре”, „задовільно”, „незадовільно”, подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- стандартизовані тести;
- наскрізні проекти;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
„відмінно”	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
„добре”	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
„задовільно”	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
„незадовільно”	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

6.2. Система оцінювання роботи студентів упродовж семестру

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
I. обов'язкові					
1.1. Відвідування лекцій					
1.2. Робота на семінарському і практичному занятті	5	4	20	4	20
1.3. Виконання завдань для самостійної роботи	3	4	12	4	12
1.4. Виконання модульної роботи	5	1	5	1	5
Разом			37		37
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 74					
II. Вибіркові					
Виконання завдань для самостійного опрацювання (за вибором студента не більше 26 балів)					

2.1. Складання ситуаційних завдань із різних тем курсу	3
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики	4
2.3. Анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки	4
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу	10
2.5. Участь у науковій студентській конференції	3
2.6. Дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе	3
2.7. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)	15
Разом	15
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 15	
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 100	

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.4. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											Залік	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	МК 1	T5	T6	T7	T8	МК 2	ІНДЗ		
8	8	8	8	5	8	8	8	8	5	26	30	не більше 100

T1, T2, ..., T8 – теми змістових модулів.

6.5. Орієнтовний перелік питань до заліку

1. Політологія як наука, її значення для громадянина України.
2. Структура та функції політології як науки.
3. Основні закономірності політології.
4. Сутність, структура і функції політики
5. Політика і сучасний розвиток суспільства.
6. Політичний зміст демократії.
7. Методи дослідження та функції політології..
8. Предметний об'єм змісту політології як науки.
9. Політика як соціальне явище, її роль в житті суспільства.
10. Об'єкти та суб'єкти політики.
11. Політика та її основні напрями.
12. Сфери політики та їх характеристика.
13. Основні етапи розвитку політичної думки світу та їх характеристика.
14. Політична думка Стародавнього Світу.
15. Політична думка Стародавнього Сходу.
16. Політична думка Стародавнього Китаю.
17. Політична думка Стародавньої Індії.
18. Політична думка Стародавнього Заходу.
19. Політична думка Стародавнього Єгипту.
20. Політична думка Стародавнього Риму.
21. Політична думка Стародавньої Греції.
22. Формування політичної думки в епоху Середньовіччя.
23. Становлення політичної науки Відродження та Нового часу.
24. Політична думка Західної Європи в XIX сторіччі.
25. Основні напрями розвитку політичної науки світу в першій половині XX ст.
26. Політичні концепції США першої половини XX ст.
27. Політична концепція Західної Європи першої половини XX ст.
28. Пліуралізм політичних концепцій США та Західної Європи другої половини XX ст.
29. Політологічні концепції М. Вебера;
30. Політична концепція ЕЛІТ Г.Моска і В Парето
31. Сучасні політичні концепції та їх характеристика.
32. Політичні ідеї в Київській Русі.
33. Політичні концепції українських гетьманів.
34. Політична думка української еміграції XX століття.
35. Політична думка в Україні в XVI-XIX ст.
36. Основні ідеї Конституції П.Орлика.
37. Політична думка початку XX ст. в Україні.
38. Проблеми політології в Україні в післявоєнний період.

39. Концепції влади..
40. Політична влада, її суб'єкти, об'єкти, форми.
41. Форми та механізми політичної влади.
42. Сутність та особливості державної влади.
43. Взаємовідносини законодавчої, виконавчої і судової влади
44. Політичний режим як спосіб виконання влади.
45. Сутність та характеристика тоталітарного режиму.
46. Сутність та характеристика авторитарного режиму.
47. Сутність та характеристика ліберального режиму.
48. Сутність та характеристика демократичного режиму.
49. Особливості політичної системи суспільства.
50. Суть і структура політичної системи суспільства.
51. Основні форми політичної системи суспільства.
52. Тенденції розвитку політичної системи суспільства.
53. Політична культура та її характеристика.
54. Політичні відносини та їх характеристика.
55. Політичні і правові норми та їх характеристика.
56. Політична свідомість та її характеристика.
57. Політична організація та її характеристика.
58. Конституція України про політичну систему.
59. Основні напрями реформи політичної системи України.
60. Місце та роль держави в політичній системі суспільства.
61. Основні погляди (концепції) на походження держави.
62. Сутність та структура держави.
63. Основні тенденції розвитку державності України.
64. Основні форми держави.
65. Типологія політичних партій.
66. Політичні партії, їх роль і функції у суспільно-політичному житті.
67. Політичні партії України та їх характеристика.
68. Суспільні організації, їх роль та функції.
69. Сутність і функції суспільно-політичних рухів.
70. Ставлення політичних партій до місця України в СНД та у Європі.
71. Ставлення політичних партій до економічної стратегії України.
72. Міжнародні відносини та зовнішня політика України
73. Війна і політика: їх сутність та взаємозв'язок.
74. Національна безпека: її сутність, зміст та засоби забезпечення.
75. Воєнно-політична діяльність України.
76. Рада національної безпеки та оборони України та її завдання.
77. Воєнна реформа України на сучасному етапі.
78. Сучасна воєнно-політична обстановка у світі.
79. Сучасна воєнно-політична обстановка в Україні.
80. Види (сфери) національної безпеки.
81. Конституція України про національну безпеку України.
82. Політична сутність воєнної доктрини України.

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорний конспект лекцій
2. Методичні розробки до практичних занять.
3. Методичні розробки до виконання самостійної роботи студентів.
4. Орієнтовна тематика реферативних досліджень.
5. Ілюстративні матеріали.
6. Глосарій по дисципліні.
7. Питання до модульного контролю.
8. Питання до заліку.

7.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для студентів з інвалідністю

1. Політологія.	Лекції.	URL
https://www.youtube.com/watch?v=TQfKZ7ddWn0 (дата звернення 27.08.2023)		
2. Політологія.	Влада.	URL
https://www.youtube.com/watch?v=OqI TEIYFe-I (дата звернення 27.08.2023)		
3. Політологія:	лекції.	URL
https://www.youtube.com/watch?v=f_9neKoI4O0 (дата звернення 27.08.2023)		

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей студентів з інвалідністю;
- дистанційні програми навчання для студентів із проблемами слуху і порушеннями опорно-рухового апарату.
- спеціалізовані комп'ютерні програми для навчання осіб з інвалідністю;
- забезпечення осіб із проблемами зору спеціальною літературою: книгами, підручниками, навчальними посібниками, журналами, надрукованими шрифтом Брайля та укрупненим шрифтом, і звуковими комп'ютерними програмами;
- наявність аудіовізуальних засобів навчання, спеціальної навчально-методичної літератури в електронному, друкованому, аудіовізуальному форматах для осіб з інвалідністю;
- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

7.2. Глосарій (термінологічний словник)

Аболіціонізм (лат. *abolito* — спасування, знищення) — суспільний рух, налаштований на припинення дії певного закону, на відміну або скасування якогось урядового рішення, на усунення когось з керівної державної посади.

Абсентеїзм (лат. *absent/a* — відсутність) — ухилення виборців від участі в голосуванні на виборах парламенту, президента, місцевих органів влади тощо. Основними причинами А. є аполітичність громадян, індиферентне ставлення до політики, втрата довіри до неї, низький рівень політичної компетентності виборців, невпевненість громадян у правильності свого вибору.

Абсолютизм (лат. *absolûtes* — безумовний) — необмежена монархія, форма державного правління, за якої політична влада повністю належить одній особі — монархові та для якої характерний найвищий ступінь централізації державної влади.

Автаркія (грец. *autarkeia* — самозадоволення) — політика та ідеологія, спрямована на відокремлення економіки однієї держави чи групи держав від економіки інших країн з метою створення замкнутої системи господарювання, зорієнтованої на самозабезпечення.

Автократія (грец. *autokrateia* — самовладдя) — система управління суспільством чи державою, за якої одній особі належить виключна й необмежена верховна влада.

Автономія (грец. *autonomia* — незалежність) — форма самоуправління частини території унітарної, а іноді й федеративної держави, наділена самостійністю у вирішенні питань місцевого значення в межах, установлених центральною владою. Населення автономної одиниці часто користується ширшими правами, ніж населення адміністративно-територіальних одиниць.

Авторитаризм (лат. *auctoritas* — влада, вплив) — тип політичного режиму, який характеризується субординацією суб'єктів політичних відносин, наявністю сильного центру, що має концентровану владу, можливістю застосування насильства чи примусу.

Біженці — особи, які залишили країну, в якій вони постійно проживали (були громадянами), внаслідок переслідувань, військових дій чи інших надзвичайних обставин.

Більшість — кількісне переважання прихильників якоїсь ідеї чи рішення над їхніми противниками. Розрізняють Б. відносну — хоча б на один голос більше від суперника чи альтернативної пропозиції; абсолютну — коли на користь якогось рішення віддали свої голоси 50% голосуючих плюс ще хоча б один; кваліфіковану (конституційну), яка може дорівнювати двом третинам або навіть трьом чвертям усього складу тих, хто приймає рішення або здійснює обрання.

Біпатриди (грец. *bi* — два і *patris* — батьківщина) — особи, які одночасно мають громадянство двох або більше держав.

Біхевіоризм (лат. *behaviour* — поведінка) — психологічний напрям у політології та соціології, що орієнтує на вивчення проблем політики і політичних відносин крізь призму поведінки особи і груп як сукупності різноманітних реалій на вплив оточуючого середовища.

Влада законодавча — одна з трьох гілок влади, сутність якої полягає у здатності держави здійснювати свою волю, впливати на діяльність і поведінку людей та їх об'єднань за допомогою законів, правових актів, рішень, що їх приймають представницькі органи влади.

Влада політична — здатність і можливість здійснювати визначальний вплив на діяльність, поведінку людей та їх об'єднань за допомогою волі, авторитету, права, насильства; організаційно-управлінський та регулятивно-контрольний механізм здійснення політики.

Влада судова — одна з трьох гілок державної влади; необхідна умова реалізації принципу поділу влади, покликана запобігати можливості змови чи протистояння двох інших гілок влади (законодавчої та виконавчої), створювати перепони, щоб унеможливити виникнення диктатури.

Вождизм — владні відносини, засновані на поділі групи (організації) на керівників і підлеглих, на особистій відданості політичному лідеру, вождю. В. переважно властивий для тоталітарних і авторитарних режимів.

Громадська думка — відображення ставлення народу (в цілому або окремих спільнот) до влади, її діяльності, політики.

Громадські об'єднання — об'єднання, створені з метою реалізації та захисту громадянських, політичних, економічних, соціальних і культурних прав, інтересів людини, які сприяють розвитку творчої активності й самостійності громадян, їх участі в управлінні державними та громадськими справами.

Громадянське суспільство — суспільство громадян із високим рівнем економічних, соціальних, політичних, культурних і моральних рис, яке спільно з державою утворює розвинуті правові відносини; суспільство рівноправних громадян, яке не залежить від держави, але взаємодіє з нею заради спільного блага.

Демократія — форма державно-політичного устрою суспільства, яка ґрунтується на визнанні на роду джерел ом влади.

Демократія представницька — порядок розгляду і вирішення державних і громадських питань повноважними представниками населення (виборними або призначеними).

Депортація (лат. *deportat/o* — вигнання, вислання) — примусове виселення з місця постійного проживання, навіть вигнання за межі держави, особи чи групи осіб, частини населення, визнаних правлячим режимом як соціальне небезпечні.

Диктатура (лат. *dictature* — необмежена влада) — нічим не обмежена влада особи, класу чи іншої соціальної групи в державі, регіоні, що спирається на силу, а також відповідний політичний режим (скажімо, Д. пролетаріату); тимчасовий авторитарний режим, що вводиться на строк дії надзвичайних

обставин для вжиття рішучих заходів, спрямованих на виведення країни з кризового стану (приміром, Д. генерала Піночета в Чилі).

Іміджологія — наука, що вивчає проблеми формування й створення в суспільній свідомості образів суспільних інститутів (держави, політичних партій, організацій, установ) та окремих політичних лідерів, виробляє сукупність прийомів, технологій і засобів формування в суспільній свідомості відповідних образів реальних суб'єктів політики.

Імперія (лат. *imperiū* — влада, панування) — велика держава, що складається з метрополії та підпорядкованих центральній владі держав, народів, які примусово інтегровані до єдиної системи політичних, економічних, соціальних та культурних взаємозв'язків. Імперії виникають внаслідок загарбання територій, колонізації, експансії, інших форм розширення впливу наддержави.

Імпічмент (англ. *impeachment* — звинувачення) — особливий порядок і встановлена законом процедура притягнення до відповідальності за грубі порушення закону вищих посадових осіб до завершення терміну одержаних ними внаслідок виборів повноважень.

Конформізм (лат. *conformis* — подібний, відповідний) — пристосовництво, пасивне беззаперечне прийняття існуючих порядків, пануючих ідей і цінностей, стандартів поведінки, норм, правил, безумовне схиляння перед авторитетами.

Корупція (лат. *corruptio* — підкуп, занепад) — підкупність, продажність, хабарництво державних посадових осіб, політичних і громадських діячів, урядовців та високопоставлених чиновників.

Культ особи (лат. *eu/tus* — шанування, поклоніння) — єдиновладдя тоталітарного типу, часто релігійного характеру, що означає раболіпство, сліпе поклоніння «божеству».

Олігархія (грец. *oligarchie* — влада небагатьох) — політичне та економічне панування, влада, правління невеликої групи людей, а також сама правляча група. Термін було запроваджено Платоном і Аристотелем у V — IV ст. до н. е. для позначення однієї з найгірших, на їхню думку, форм правління, коли «владарюють багаті, а бідні не беруть участі у правлінні». Розрізняють О. аристократичну і фінансову.

Опозиція (лат. *oppositio* — протиставлення) — протидія, опір певній політиці, політичній лінії, політичній дії; організація, партія, група, особа, які виступають проти панівної думки, уряду, системи влади, конституції, політичної системи в цілому,

Оруеллізм — пропагандистське маніпулювання фактами, словами, поняттями та цілеспрямоване спотворення правди, історичного минулого, істини з боку владних структур, які чинять ідеологічний вплив на суспільну мораль через засоби масової інформації та прагнуть досягти цілковитого контролю над суспільством. Термін походить від імені англійського письменника Е. Блера (псевдонім Дж. Оруелл; 1903—1950) — всесвітньо відомого автора роману-антиутопії «1984».

Політичне управління — цілеспрямований вплив людей і владних структур на суспільство в цілому або на окремі його сфери з метою їх оптимізації (впорядкування, вдосконалення і розвитку) та досягнення певних цілей.

Політичне функціонування — забезпечення участі політичних інституцій (державних установ, політичних партій, громадських організацій) в управлінні спільними справами.

Політичний авантюризм (франц. *aventure* — пригода) — політичні наміри й дії, що спираються на віру та обман, спрямовуються на здійснення мети, заснованої на уявленнях, бажаннях, міфічних переконаннях без урахування реальних політичних сил і можливостей, розрахованої на випадковий успіх.

7.3 Рекомендована література

Основна:

1. Тиский М. Прикладна політологія: [навч.-метод. посіб.] / М. Тиский. – Луцьк: Терен, 2011. – 116 с.
2. Тиский М. Розвиток громадянського суспільства в Україні : зовнішні та внутрішні чинники / М. Тиский // Україна і світ у третьому тисячолітті: політичний, економічний правовий та культурний виміри: матеріали міжнар. наук. конф. – Одеса : Гельветика, 2015. – С. 89–93.

Допоміжна:

1. Бортніков В. І. Політична участь і демократія : Українські реалії : [монографія] / В. І. Бортніков. – Луцьк : Вежа, 2017. – 521 с.
2. Горбатенко В.П. Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика / В.П.Горбатенко. – К. : Генеза, 2016. – 395 с.
3. Гірник А. М. Конфліктологічна експертиза : від мистецтва до технології / А. М. Гірник. – К. : Політична думка. – 2014. – №3. 16

7.4. Інформаційні ресурси

1. Сайт Міністерства освіти і науки України. URL : www.mon.gov.ua (дата звернення – 18.08.2024 р.).
2. Сайт бібліотеки ім. Вернадського. URL : www.nbuv.gov.ua (дата звернення – 18.08.2024 р.).

8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	кафедральний ноутбук	проектор, приміщення з доступом до Інтернету

Практичне заняття	наочні та роздаткові матеріали, переносна дошка з відривними листами паперу	спеціалізований кабінет № 42
Модульний контроль	Доступ до мережі Інтернет	приміщення комп'ютерного класу №28